

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Antinomia Ivris Pontificii Et Cæsarei - per CCL. Differentias plurium
Doctorum auctoritate probatas, singulari studio in certas classes reducta,
discussa, & explicata

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titvlvs IV. De pactis & obligationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61864)

TITVLVS IV.

De pactis & obligationibus.

Conventionum, pactorum & contractuum, quibus hominum necessitas vel cupiditas quotidie exercetur, tanta est, ut illorum finibus regundis operam & studium sacri & profani præfides impenderint, Quod dum sedulò urgent pro diversitate rerum ac circumstantiarum, alias atque alias observationes annotarunt, ex quibus multæ oppositiones & differentie enatæ sunt.

XXVIII.

DIFFERENTIA I.

Pactum nudum Iure Canonico obligationem & actionem parit, c. 1. & 2. de pact. Secus Iure civili, l. Iurisgenium, ff. de pact. l. legem, C. eod. Bart. 70. Ioan. Bapt. à S. Blasio 3. Galv. 67.

I. **P**actum nudum vocamus, quod neque nomen certum, neque præsentem, & subjectam negotii gerendi causam habet, neque scripturâ, stipulatione, juramento, aliove modo conuultitur, sed solâ conventionem, & placito constat, l. Si tibi, C. locati, l. Divisi me, C. Famil. hercisc. c. Pactum, de verb. signif. Talis est omnis contractus innominatus, antequam ex altera parte sit impletus, nisi accedat formula stipulationis, vel juramentum. Item omnis contractus, qui re perficitur ante rei traditionem, ut donatio, mutuum, & similia. v. Gomez. l. 2. c. 9. n. 2. Comitol. de Contrad. par. 2. c. 23.

De hoc genere pactorum Iure civili dicitur, non parere obligationem,

estque communis DD opinio. Rationem dant, quia leges, quamvis non resistant ejusmodi pactis, neque irritent, actionem tamen negandam censent, ne litium multitudo atqueatur: imò permittunt rescindi, si quando peniteat, etiam alterâ parte contradicente, quamdiu neutrà ex parte completum est. Quod si ab una parte completum est, licet nihilominus penitere illi, vel alteram partem cogere ad implendum, l. Si pecuniam, ff. de condit. causa data, l. 1. ff. de rer. permut.

II. In foro conscientie autem, & secundum Canones id nequaquam permittitur, sed utraque pars ex pacto etiam nudo obligatur ad observationem. Quæ veritas primò ex multis

E 3 sacra

sacrarum literarum testimoniis confirmatur, quæ dicta cum mente, & mentem cum dictis congruere præcipiunt. *Zacharia c. 8.* Veritatem & pacem diligite. *Proverb. c. 3.* Misericordia, & veritas te non deserant. *Et c. 8.* Veritatem meditabitur guttur meum. *Item 12.* labium veritatis firmum erit in perpetuum. *Osee c. 4.* Indignatus Dominus, quia non est veritas nec scientia in terra. Denique dolosa corda, fallaces linguas, & fraudulenta ora detestatur Deus, & ulciscitur. Nemo igitur sibi nudis pactio- nibus blandiatur, & concessum sibi arbitretur promittere, quod velit, & non servare, cum voluerit.

Secundò idem à SS. Patribus ingeminatur. *S. Aug. in ps. 39.* illa verba edisserens: *Holocaustum & pro peccato non postulasti.* Tamdiu, inquit, quisque promissor est, donec det. Nunquid hoc permittit promissori, ut sit semper promissor, & nunquam liberet fidem suam? Nihil minus. *S. Thom. in 2. 2. Q. 100. ar. 5. ad 5.* pronunciat eum infideliter agere, qui aliquid promittit, & postea mutat animum suum, ne id faciat, nisi forte mutata sint conditiones personarum, & negotiorum. Idem in 4. dist. 27. q. 2. art. 1. docuerat, cui assonat *Richard. Antonin. & Cateran. in 2. 2. q. 113. art. 1.* ubi dicit: Violare fidem procul dubio peccatum est. Nam ex qualibet promissione homo obligatur in foro conscientie ad verificandum dictum suum, hoc e-

nim naturalis ratio dicat, quòd oppo- situm ejus manifestè noceat humane so- cietati. Adde Domin. Soti dignum Theologo effatum l. 7. de iust. Q. 7. ar. 1. universarum gentium existimatio est fidei violatorem veluti scelestum hominem execrabilem esse. Vox autem publica vox natura est, ergo sub ream mortali obligat.

III. Nec legum civilium universalis doctrina est nudis pactis obligationem adimens, admittunt enim obligare primò pactum inritum cum expressione causæ. Secundò dotis promissa pactum excipitur, l. *Ad exactionem. C. de dot. prom.* Tertiò pactum, quo promittitur Titio solutorum, quod ipsi jure debet. Illa denique, quæ specialiter Ius videtur æquivalere vestitis, cujusmodi est donatio, quæ à promissione acceptata incipit, nondum factâ traditione, l. *Si quis argentum, §. ult. C. de donat. Mod. disp. 255.* & secundum aliquos pacta geminata & juramento confirmata. *VV. ding. Disp. 1. dub. 2. §. 3. Covar. in c. Quæritur pactum, Par. 2. n. 24. Bronchus. Centur. 1. assert. 39. Less. c. 17. dub. 4. Barbosa. in prætermis. c. Antigonus, de pact. Fagundez l. 1. disp. 25.*

Tanner. III. D. 4. Q. 7. D.

I. n. 6. Vallens. l. 1.

Tit. 35. §. 2.

* *

XXIX.

DIFFERENTIA 2.

Alter alteri stipulari potest iure Canonico, c. Quoties oculus cordis 1. Q. 7. & argument. c. iuramenti, 22. Q. 4. Secus iure civili regulariter, l. Stipulatio ista. Habere licere, §. Alteri, ff. de verb. obl. & In- fir. de inut. stipul. §. Si quis alii. Io. Bapt. à S. Blas. 4.

I. Stipulatio est modus, seu formula contrahendi, quæ constat interrogatione præviâ unius, & responsione subsequâ alterius. Spondes dare nummos? Spondeo Promittis operam tuam? promitto. Dabis arma ad pugnam? Dabo. Facies pacem? Faciam. Quæ autem obligatio nascitur, verborum obligatio dicitur. Olim solenni verborum formâ opus erat, hoc tempore quibuscunque verbis, modo uterque contrahentium, quid alter velit, intelligat, fieri potest. *Instit. de verb. obligat. intro.*

Nunc an alter alteri seu pro altero stipulari possit, ita ut obligetur, in dubio est. Legistæ communiter negant cum citata l. Stipulatio ista, & ratione assignant, quia stipulationes inventæ sunt, ut unusquisque sibi acquirat, quod sua interest, usque adeo ut nec fratri stipulando quis acquirere possit. Vnde quod à *Vvesembecio l. 45. ff. Tit. 1.* annotatum est, cum indefinitè promittitur aliquid, v. gr. *dabitur*, dubium oritur, quomodo accipiendum sit? Videtur quidem, ut actus valeat, ad interrogat onem applicari posse, quasi ita sit responsum, à me dabitur, tamen, quia stipulationes ex verbis metimur, veriùs est, in primis videndū esse, quid sit actum, l. *Semper 33. de Reg.*

Iur. Id si non appareat, contra stipulatem fiet interpretatio, l. *Quicquid 99. l. stipulatio, §. In stipulationibus hoc tu.* nec valebit stipulatio, in quâ non invenitur persona expressè obligata, cum nec constitutum hoc modo rectè constituatur, *Auth. Si quando, C. de constituta pe. un.*

II. Nihilominus alterum alteri stipulari posse ex citatis canonibus, & c. *Ex rescripto de locat. & cond.* Interpretes colligunt. Et ulterius non paucos casus enumerant, in quibus alius pro alio stipulatur cum effectu obligationis. Nam 1. si quis promittat se effecturum, ut alius det aliquid, vel faciat, tunc proprium magis quàm alienum factum promississe videtur; ut nisi Titius det, quanti stipulatoris interest, promissor ipse præstare cogatur. 2. similiter in pratoriis stipulationibus, puta, si quis promittat Titium ratum habiturum, vel aliquem iudicio sistendum, tunc videtur ipse curaturus, ut ita fiat. 3. in contractu venditionis, in quo venditor de evictione tenetur: Simul enim quia obligatur de facto extranei evincentis, de illo promittere potest, nullum evicturum rem, aut facturum, quò minus te habere liceat. 4. quando factum alterius ad corroborationem obligationis factæ per promissorem

missorem tenderet; ut si es mihi obligatus in centum, & promittis Titium pro te fidei iurum. 5. Cum promittitur factum alienum, non ut factum personæ alienæ, sed ut qualitatis rei in stipulationem deductæ, ut si mihi servum vendas, promittasque, eum sanum esse, vel minime fugitivum. 6. Si promissioni facti alieni addatur iuramentum, promissio utriusque valebit, quia iuramentum habet vim, ut videaris promississe meliore modo, quo valere potest. 7. Quando promissioni additur poena ad interesse ex gr. promitto fore, ut liceat tibi huc fundum habere, nec à quoquam turbatum iri in possessione, & si quis litæ moveat, promitto centum. Nam istam poenam poterit stipulator exigere, si contra actum fuerit. 8. Cum quis locavit, commodavit, vel deposuit servum suum penes alium, & ab illo stipulatus est, ne is servus ab alio efficeretur fur, aut fugitivus, ista promissio de facto alterius obligat promittentem, quia servus censetur commissus custodiæ ejus, qui

ipsum in commodatum, vel depositum accepit. Ita ferè Mynsing. l. 3. Instit. in. 20. §. Si quis alium. Præter hæc parochus stipulari potest alteri, quando agitur de restitutione usurarum, c. Quamquam. & ult. in 6. de usur. Notarius quoque in favorem tertii paciscendo, & generaliter agnoscit Sanchez l. 1. de Matr. disp. 7. n. 10. favore piæ causæ alterum pro altero stipulari posse.

III. Ex quibus manifestè colliguntur leges, & Canones in hac materia non omnino dissonare, sed pro materia, & personarum conditione, permitti, & non permitti alienas stipulationes. V. Prima Proem. Gregoriano n. 23. tul. Clar. v. Dicitio, Q. 13. Covar. l. 1. Var. c. 13. n. 11. Molin. disp. 259. & 264. Fachina. l. 3. Controvers. c. 19. Alciatum in tit. Si certum petatur, n. 9. Duaren. in tit. de verb. oblig. v. Alteri. Sanchez loc. cit. Layman l. 3. Tract. 3. Var. 3. c. 1. n. 4. Anton. Gomez. 2. c. 11. n. 18. Everard. Bronchorst Centur. 4. assert. 40.

XXX.

DIFFERENTIA 3.

Iure civili aliqui contractus bonæ fidei sunt, alii stricti Iuris. Iure Canonico autem omnes contractus bonæ fidei esse censentur, l. Bona fides 31. ff.

Depositi l. Bonam fidem, C. de act. & oblig.

Baldus in c. 1. de plus petitio.

I. **N**Ota & celebris contractuum divisio est in eos, qui bonæ fidei sunt, & qui stricti juris. Bonæ fidei admittunt Judicis seu boni viri benignam interpretationem: quam, qui stricti juris

nuncupantur, respiciunt, §. In bona fide Instit. de action. & l. Consensu, ff. de obligat. & actionibus. Menoch. de arbitr. Q. 3. n. 9. Hujus divisionis Originè, & causam accuratè prolequitur Covarr. in reg. possessor. p. 1. 21.

part. 2. §. 6. n. 4. exclusâ aliorum minùs idoneâ expositione.

Bonæ fidei contractus est emptio, venditio, locatum, conductum, negotia gesta, mandati, depositi, pro locio, tutelæ, commodati, pignoratîo, familiaris hereditariæ, communi dividundo, &c. stricti Juris stipulatio, mutuum, emphyteusis, donatio. Cur autem hi, & non illi bonæ fidei censeantur, causam Silvester assignat: *Primò*, quia si dolus causam contractui dedit, non tenet. *Secundò*, quia veniunt usuræ ex mora. *Tertiò*, quia Judex ex æquo, & bono æstimare potest, quid compensandum, aut restituendum sit. At idem in aliis cur non permittitur? An quia emptio, & similes contractus magis quotidiani sunt, ut *Molin. censet disp. 259. §. Discrimen*, an bono publico id expedire primi auctores judicauerunt?

II. Covarr. sanè Jure Canonico quoque receptam esse divisionem illam pro-

nunciat loc. cit. *Baldus* è contra omnes omnino contractus bonæ fidei esse dicit, adeoque prædictam divisionem Jure pontificio non agnosci. Sed ne æquivocatio nos fallat, distinctio Glossæ notanda est, videlicet bonam fidem aliquando sumi, ut opponitur fraudi; aliquando ut est temperamentum juris rigidi. Priore modo quilibet contractus bonæ fidei esse debet, id est, fieri & servari absque dolo; posteriore modo bonæ fidei est emptio cum aliis lupiâ enumeratis, in quibus admittitur benigna interpretatio viri boni, seu arbitri, ne nimium graventur contractantes. E contra stricti juris censetur mutuum, & stipulatio, quia non admittunt interpretationem, sed præcisè, quod actum est, præstari debet. Centum pro mutuo dedi, centum pari bonitate reddes, & sic in aliis. *V. Comit. de Contract. Par. 3. c. 5. n. 9. Everard. Bronchorst Centur. 4. assert. 32.*

XXXI.

DIFFERENTIA 4.

Promittens aliquid dare sub pœnâ, si omittat aliquid, Jure civili ad totam pœnam obligatur: I. In executione 85. §. Item si ita, ff. de verb. oblig.

Secùs Jure Canonico, c. Suam, de pœn. Bartol. 50.

I. **L**egis citatæ, In executione, tenor est, si ita stipulatio facta est, si fundus Tatianus datus non erit, centum dari, nisi totus detur, pœna committitur centum; nec prodest partes fundi tradere cessante uno: quemadmodum non prodest ad pignus liberandum partem creditori solvere. Item, l. stipu-

lacionum 5. §. Si sortem eod. si sortem promiseris, & si ea soluta non esset pœnam, etiam si unus ex hæredibus tuis portionem suam ex parte solverit, nihilominus pœnam committet, donec portio cohæredis solvatur. Accedit ratio, quia nihil actum videtur, ubi superest aliquid agendum, l. pen. C. de his, quib.

E

quib. ut indign. auferit. hered. Et dici solet, non defendere eum, qui in totum non defendit, l. Defensor. ff. de interrog. action. Neque edere censetur, qui in totum non edit, l. Argentarius, §. 1. ff. de edendo.

II. Aliud Jure Canonico constitutum reperimus in c. Suam, de pœnis, ubi obligatus solvere certam quantitatem ad certum tempus, cum pacto, si non solverit, certam pœnam solvendi; si majorem partem debiti solvit, non incidit in pœnam propter minorem partem non solutam. *Vivianus in rationali l. 5. p. 241 Allagona in Comp. Tur. Can. p. 737.* Similiter ex illis ejusdem cap. verbis

Septem librarum solutione. *Panormit. & alii Interpr. colligunt, si promissio dandi certam summam non nisi ex parte solvatur, pœnam committi pro illa parte tantum, quæ respondet non solute quantitati. Gloss. in v. Per solutus. Gutier. l. 2. c. 20. n. ult. Fachin. l. 1. Contraven. Juris, c. 96. Azor. Tom. III. l. 10. c. 7. q. 4. Molina disp. 564. Armilla v. Pena, n. 6.*

Et hæc opinio procul omni dubitatione æquitati magis consentanea est, præcipuè cum malitia in debitoribus abest. *Gutier. l. cit. Padil. in l. Si quis marit. n. 26. C. de transact. Barboz. in c. Superius de pœn.*

XXXII.

DIFFERENTIA §.

Non valent Jure civili institutiones, & relicta, quæ in alterius arbitrium conferuntur: Illa institutio, ff. de hæred. instit. l. Captatoria eod. Sed Jure Canonico, qui alterius arbitrio committit, videtur velle, ut omnia distribuamur pro anima sua secundum arbitrium illius, quem elegit; adeoque non videtur decedere intestatus, c. Cum tibi de testam. Bartol. 105.

I. **C**Ajus in cit. lege, Illa institutio, sic loquitur: Illa institutio, Quos Titius voluerit, idè vitiosa est, quod alieno arbitrio commissa est. Nam satis constanter veteres decreverunt, testamentorum jura per se firma esse oportere, non ex alieno arbitrio pendere. Consonat l. Si quis Semproniam. Si quis ita scripserit: Si Titius voluerit, Sempronius hæres esto, non valet institutio. Idem repetitur in l. Captatoria eod. & in C. ubi arbitrium alterius secretum alienæ voluntatis appellatur. *Vvesenbec, l. 28. ff. tit. 5.*

II. Multùm diversa est Juris Canonici sanctio in c. Cum tibi, de testam. Qui extremam voluntatem in alterius dispositionem committit, non videtur decedere intestatus. De quorum verborum genuina interpretatione Interpretes non conveniunt apud Barb. aliis videtur Potitifex velle, quod Bartol. indicat, institutionem, seu testamentum valet, quod alterius arbitrio committitur. Alii existimant hæredem fieri illum, cujus arbitrio committitur eâ lege, ut bona sua in partem usus distribuatur. *Fachin. nihil aliud*

constitui vult, quàm clericum (de quo in cit. c.) cenleri non intestatum decedere ad effectum, ut episcopus dispositionem bonorum ipsius sibi sumat, ut fieri solet, circa intestatos. Voluntatem igitur prædicti clerici neque testamentum, neque Codicillum esse, sed meram declarationem, quâ non vult Episcopi arbitrio bona sua distribui, sed illius, quem ipse nominaverit, quo posito concidit Bartoli excogitata differentia. Denique Barbosa absolute intelligenda esse citata verba existimat, ita ut indistinctè commissa alterius arbitrio ultima voluntas

sive ad pias causas, sive non, legitima censeatur; adeoq; non mori intestatum. Nam licet hæres non nominetur, alterius dispositioni tamen committitur nominandus, quasi dicat testator: Tu dominus eris bonorum meorum, & liberè de illis disponere poteris. Non negaverim tamentali modo institutionem ad pias causas liberè alterius voluntati committi posse. Fachinaus l. 5. c. 58. Guil. Benedic. inc. Raynutius, v. Condidit, n. 15. Tholos. l. 42. c. 8. n. ult. Roland. de ult. volunt. Rubr. 46. n. 3. Armilla v. Testam. n. 16.

XXXIII.

DIFFERENTIA 6.

Secundùm leges venditor præcisè non tenetur dare rem venditam emptori, sed sufficit, quod det interesse: l. 1 ff. de act. empti & vend. l. Si traditio, C. cod. Secus iure Canonico, quia præcisè rem ipsam tradere tenetur.

Secund. Hostiens. in c. Cùm Ioannes, de fide instrument. Galvan. 78.

I. In c. Cùm Ioannes cit. aliud non dicitur, quàm si pura, & non conditionata fuit venditio domus, possessio nem illius emptori dandam esse. Hostiens. autem in summa l. 3. §. Rubr. de empt. & vend. n. 6. ad q. Ad quid venditor teneatur? respondet ad traditionem rei præcisè teneri, l. Si quis aliena, ff. de act. emp. & vend. verius est, quod ad interesse damnatur, l. 1 ff. eod. Si res vendita non tradatur, in id, quod interest, agitur. Hoc est, quod rem habere interest emptoris. Consentit Gloss in l. cit. asserens in arbitrio & electione venditoris esse vel rem venditam tradere emptori, vel quoad interesse eidem satisfacere. V. Fachin. l. 2. Controv. iur.

c. 30. Socin. in l. Certi conditio, ff. Si certum pes. Alciar. ad l. un. C. de sent. qua pro eo, quod interest. Palao de Iust. Commut. disp. 5. punct. 13.

II. Contrarium omninò perluadere nititur Everard Bronchorst Centur. 2. assert. 57. venditorem, qui tradendi facultatem habet, ad tradendam emptori rem cogi l. Ex empto. ff. de act. empti. ubi dicitur, venditorem in primis rem ipsam tradere, id est, præstare oportet: imò manu militari ab eo auferri potest, quemadmodum observat Castr. ad l. 1 ff. de act. empti. Quod etiam probatur aperto, & inconvincibili textu in §. Perficiuntur, Instit. de donat. ubi Imperator sancivit, quòd donatio ad

exemplum venditionis habeat necessitatem tradendi. Quod autem de interesse prestando à quibusdam objicitur, Duarenus, & quidam alii sic accipiendum vult, si desit facultas rem ipsam tradendi, & hanc distinctionem communem omnium ferè doctorum esse Glossa arbitratur. Ceterationi & æquitati, prior est,posito quod supra in *different.*

XXVIII. probavimus, ex omni pacto jam nudo conscientia obligationem nasci, cui contrahens absque gravitate contravenire non possit. Hinc enim necessario consequitur, venditori premissis viarum ambagibus, sinceram promissioni suæ insistendum, quæ pretio accepto dicit, emptori in raanus rem esse tradendam.

XXXIV.

DIFFERENTIA 7.

Iure civili locator finito tempore locationis domum alii locare potest, et jam in viso primo conductore: l. Ne cui, C. Locati. Sed Iure Canon. si primus inquilinus sit scholaris, prohibetur alteri scholari locare sine consensu primi,

c. Ex rescripto, de loc. & conduct. Bart. 100.

Ioann. Bapt. à S. Blas. 124.

I. **L** Ex *Ne cui, C. de loc. & cond. ita* loquitur: Ne cui liceat, qui aliquam domum alienam, vel locum, vel ergasterium nomine conductionis accepit, alteri, qui post eum domini voluntate ad eandem conductionem accessit, litem inferre, quasi rem illicitam, aut agenti damnosam tentaverit. Si alicui, *sic Glossa*, conduxerim domum meam vel ergasterium usque ad annum, & in sequenti anno nolo eidem locare sed alteri, an possit mihi, aut illi, cui locavi, aliquam questionem movere? *Respondet*, quod non: & si contra fecerit, si vilis persona est, verberatur, & in exilium mittitur; si nobilis, punitur in decem libris argenti. Nemo enim invitus rem suam alii locare tenetur, excipiuntur tamen prædia fiscalia, *l. Congruit, C. de locatione prædiorum civil. vel fiscalium*, illa enim plus licitanti addicuntur. Item scholaris *c. Ex rescripto, de loc. &*

conduct. quo in loco arguuntur magistri & scholares, qui finito tempore locationis domicilia conducunt invitis inquilinis, vel super conducendis aliorum hospitium audent hospitem convenire, nequam constat tempus conductionis lapsum esse; vel inquilini in hoc suum favorem præstiterint, & consensum. Quod privilegium singulis annis in communi audientia magistrorum & scholarum recitandum præcipitur à *Clem. III. penult. sic*, qui, quòd ante supremam dignitatem gentilitio nomine scholaris vocatus esset, erga scholares animi sui benevolentiam eo rescripto declarare voluit. *Arnold. Ferron. l. Comment. tit. 3. de locat. §. si*
II. Neq; obstat, quòd *Glossa* quædam dicit scholares veteres conductores præferendos esse novis in conductione domus; atq; ita limitari legem, *Ne cui, C. de loc.*

fit. quia intelligendum est, quando antiquus scholaris vult præferri novo conditori, non scholaris; secus quando uterque scholaris est, quia hunc dominus poterit domum suam locare, cui voluerit. Ita Barb. in c. cit. Ex rescripto, de loc. & conducto. Item ad l. 1. Part. 7. n. 51. ff. Solutio Matrimon.

XXXV.

DIFFERENTIA 8.

Iure civili Emphyteuta, qui triennio canonem non solvit, expelli potest.

l. 2. C. de iure emph. At iure Canonico biennium illi constitutum est permissa mora purgatione, c. Propter, de loc. & conducto.

Bartol. 101. Io. Bapt. à S. Blasio 40.

I. Emphyteusis implantationem, seu initionem denotat, quia fundus eo sine locatur colono, ut segete, vel arboribus conferat. Hinc ad significandum contractum accommodatur, qui contractus est concessio rei immobilis cum translatione domini utilis retento directo sub onere solvendi annuè certam pensionem, seu canonem. De hoc Bartol. & alii DD. communiter affirmant, si canon spatii triennii ab Emphyteuta seu colono non solvatur, ab emphyteusi, cum hominis privati est, excidere: si verò Ecclesiæ sit per biennii omissionem permissa tamen moræ purgatione. Elapso igitur prædicto tempore integro, & non antè, privari potest quamvis pensio, seu Canon minimi valoris sit. Neque enim hic de lucro, aut commodo, sed recognitione utilis domini agitur. Ignorantiæ tamen habenda ratio est, quæ, si omissioni causam dederit, à culpa emphyteutam liberat, ut contingere potest in hærede, vel successore.

II. In emphyteusi ecclesiasticâ (intellige, cum res in emphyteusin data Ecclesiæ alicujus, aut pii loci est) qui

duobus annis constitutum canonem præstare negligit, nec celeri satisfactione moram purgavit, emphyteusin amittit. c. Potuit, de loc. & condu. Censetur autem celeri satisfactione uti, quante litis contestationem canonem exhibet, intellige, de verâ litis contestatione, & non de eâ, quam facit iudex in oblatione libelli. Sic igitur omittens solvere, aut solutionem neglectam excusare, emphyteusin amittit, sub conditione scilicet, si dominus proprietatis velit, ita, ut eo volente retrotrahatur pœna ad diem commissi delicti. Adde, quòd emphyteuta in morâ & culpâ esse censetur, etiamsi dominus seu proprietarius pensionem non exigat, nec moneat cessantem. v. Iul. Clar. l. 4. §. Emphyteusis, q. 8. Gutier. Consil. 43. n. 9. Rebell. de oblig. iustit. par. 2. l. 13. q. 12. Fachina. l. 4. c. 96. Azor. 10. III. l. 10. c. 7. Less. c. 24. dub. 9. Laym. l. 3. Trañ. 4. c. 23. n. 8. Gaill. l. 2. obs. 48. n. 4. Palao de iust. commut. disp. 10. puncto 10. Bronchorst Cent. 1. assert. 82. Vallens. l. 3. Parat. tit. 18. §. 2.

F3

XXXVI. DIF-

*Iure civili licitum est contrahentibus invicem decipere usque ad dimidium
justi pretii: 1. In causa, ff. de minor. Iure Canonico Ecclesia vitata
fraude ac deceptione contenta esse justo pretio debet, c. Hoc jus
10. q. 2. Bartol. 66. Ioann. Bapt. à S. Blasio 105.*

Pomponii effectum est in l. cit. In causa, in emptionis & venditionis precio naturaliter licere contrahentibus se circumvenire. Vbi gloss. Gottofredi naturaliter, id est, jure gentium: quia natura, seu affectus contrahentium est, ut velint in emendo, & vendendo lucrum aliquod facere. Hæc tamen circumscriptio, cujus hic mentio fit, non est dolus, sed prudentia, & industria, quædam œconomica, studiumque aliquod rei familiaris augendæ. Eodem pertinet lex 2. c. de rescind. vendit. Rem majoris pretii, si tu vel pater tuus minoris distaxerit, humanum est, ut vel pretium te restituente emptoribus fundum venundatum recipias, vel si emptor elegerit, quod deest, justo pretio recipias. Minus autem pretium esse videtur, si nec dimidia pars pretii soluta est. Sed idemne emptori liceat, repetere videlicet, in quo supra dimidium læsus est, ambigitur? æquitas suadet licere: imò huic potius quàm venditori succurrendum videtur, qui potest, & debet rerum suarum justum pretium nosse, l. 1. §. 13. ff. Si quid in fraudem patroni factum sit, & DD. apud Barbof. multi id sentiunt c. Dilecti, de

empt. & vend. Præclare Everh. Bromby in Centur. 2. assert. 52. Malè, inquit, dicitur peritè ex citatis leg. colligitur, quòd dolum, & deceptionem permittant, cum nihil magis, quàm fallere, & decipere alium à viro bono sit alienum. Deceptio enim, & circumventio hic non pro fraudulento venditoris consilio, quòd in proposito, intelligi debet, sed pro lectione, quæ re ipsa fit, & incurià contrahentium. Nam si interveniat evidens venditoris, vel emptoris dolus, redditur contractus venditionis tanquam bonæ fidei ipso jure nullus, l. Si dolo, c. de rescind. rita. Per hæc tolli videtur Differentia assignata, nam si quilibet vitare fraudem, & justum pretii licitatione contentus esse debet, quorsum id Ecclesiæ ut proprium ascribitur? Nec oportuit dicere Barbof. cum Innocentio Papa, Ecclesiæ in actibus suis fraudè adhibere non debet, sed Ecclesiæ & cunctis mortalibus dolus, & fraus fugienda est. V. Dom. Soto l. 6. de iust. 7. 3. art. 1. Antonin. par. 2. tit. 1. c. 16. Fachinaum l. 2. Controv. iur. c. 16. Palao de iust. commut. disp. 5. Less. c. 21. D. 4.

XXXVII.

DIFFERENTIA 10.

*Si quis emit rem aliquam meâ pecuniâ, sed suo nomine, secundum leges habet
jus in illa: l. Si ex pecunia, C. de rei vendic. l. Qui vas, ff. de furt. At se-
cundum Canones, si res empta sit pecuniâ fœnebrî, vendi, & restitui
pecunia debet, c. Cùm tu s. de usur. Idem est, si alienâ pecu-
niâ res empta sit, c. Non est putanda 1.
q. 1. Bartol. 127.*

I. Quid in l. Ex pecuniâ, C. de rei ven-
dic. continetur, in l. 1. C. Si quis
alteri vel sibi, melius exprimitur. Si pecu-
nia patris fundus, & mancipia compa-
rata sint matris tuæ nomine, factâ tradi-
tione matrem tuam dominam esse con-
stitutam scias. Et l. 8. eod. Qui aliena pecu-
niâ comparat, non ei, cujus numini
fuerit. Sed sibi iam actionem empti,
quàm dominium, si ei tradita fuerit,
possessio quærit. Nec interest, pecunia
iuste vel iniuste parta sit. Rationem dant,
quia res sic empta fructus industriæ cen-
setur, non pecuniæ, quæ per se sterilis est.
Medina q. 10. de rest. 5. Notanter. Sylv. v.
Emprio, n. 25. Pe. Navar. l. 4. c. 1. n. 6.
Molin. disp. 329. Azor. III. l. 8. c. 26. q. 5.
Jes. c. 20. Dub. 18. n. 29. Bonag. Tom. 11.
Pag. 498. n. 29.

II. Excipe 1. si quid emptum est pecu-
niâ Ecclesiæ. Tunc enim ipsi, & non al-
teri acquiritur dominium, c. 1. & 2. 12.
q. 3. & c. Fixum 12. q. 5. 2. emptum pecu-
niâ pupilli, vel minoris à matre, vel
curatore, sit ipsius pupilli vel minoris.
Hospens. in sum. de empt. s. ult. 3. similiter
quod pecuniâ militis emitur, ipsius fit,

l. Si, ut proponit, C. de rei vendic. Denique
emptum pecuniâ donatâ ab altero con-
juge, sit illius, cujus est pecunia, l. Vxor
marito, ff. de donat. inter vir. & ux. Hæc
ita limita, ait Sylvester, quando pecunia
non fuit alteri mixta. Nam si mixta fu-
erit, res empta transibit in dominium
etiam furis, l. Si alieni nummi, ff. de solut.

III. Juris Canonici sensum in c. Cùm
tu manifestos, Alexander III. exponit: Pos-
sessiones, quæ de utris comparatæ sunt,
debent vendi, & earum pretia his, à qui-
bus usuræ sunt extortæ, restitui, ut sic
non solum à pœnâ, sed etiam peccato
possint liberari. In c. Non est putanda, eod.
dicitur de illicitis rebus & malè acqui-
sitis non posse eleemosynam fieri: quod
limitat Glossa, quando dominium non
est translatum, vel, quæ in eleemosynam
dantur, sunt obnoxia restitutioni, ut
contingit in usurario, & latrone. Quid
autem, si de pecuniâ Simoniacâ fundata
Ecclesiæ est? R. Glossa. Non demoli-
etur, c. Comperimus 14. q. 6.
sed lætis Ecclesiæ præ-
sides satisfacere
studebunt.

XXXVIII. DIE:

DIFFERENTIA II.

Iure Canonico donatio facta Ecclesie sub modo non revocatur, licet modus non sit adimpletus, sed agitur ad modum implendum, c. Verum, de condit. appol. Secus jure civ. l. i. C. de donat. quæ sub modo, &c.

Io. Bapt. a S. Blasio, 56.

I. **M**odus generaliter est omnis quantitas adjecta dispositioni, l. Obligationum, §. Modus, ff. de action. & oblig. specialiter est moderamen dispositionis per oneris appositionem tanquam causæ finalis, ut lego tibi aureos mille, ut emas vineam, ut emas libros. Vel, est invitatio, ad quandam remunerationem, vel ad impletionem, loco ejus, quod est factum, & ideo non suspendit, sed clarificat. Nota ipsius seu character est particula *ut*, quemadmodum conditionis *si*, aut æquivalens. Subinde tamen alterum pro altero promiscuè accipitur, ita ferè *Sily. in V. Conditio, & n. 3.*

II. Jam quod donatio Ecclesie sub modo facta non revocetur, etiam non adimpleto modo ex *c. Verum, citat.*, quod multum allegabile censetur, colligimus. *Glossa* casum ita format: Aliquis possessionem quandam Ecclesie cuidam legavit, sub conditione, id est, modo, ut aliquid fiat: Ecclesia non servabat modum in donatione appositum, unde donator revocare volebat donationem, quaeritur, an possit: Respondet *Alexander III.* non posse, nisi tali conditione, id est, tali pacto donatum sit, ut eâ cessante donatio debeat revocari: tunc e-

nim, si non fiat, quod convenit, donatio revocatur. *Et paucis interiectis.* Nota differentiam inter donationem sub conditione, & donationem sub modo. Donatio enim sub conditione facta non tenet, nisi adveniente conditione, sive eâ impletâ ff. de cond. & demonstr. l. Qui heredi. At donatio sub modo statim tenet, & non revocatur, nisi dictum sit, ut revocetur, quando servatus non est, & de tali donatione loquitur decretalis ista.

III. Quod verò jus civile attinet, lex *i. C. de donat.* omnino concedit donatori vendicationem rei, & conditionem, si non fuerit servatus modus in donatione appositus. Si tamen, quod verosimile, vocabulum *modus* non ita accipitur, ut à causâ, & conditione distinguitur, non erit discrimen inter sacrum jus & profanum. Nemo enim

etiam Theologorum ignorat, non servatâ conditione revocari donationem posse. *V. Iul.*

Clarum §. Donatio, q.

21. Less. c. 18. D.

14. Az. III. l.

4. c. 24.

DIFFERENTIA 12.

Iure civili permittitur transigere de criminibus inferentibus poenam sanguinis, excepto adulterio: de aliis non licet transigere excepto crimine falsi: 1. Transigere, C. de transact. Sed iure Canonico videtur aliud dicendum, videlicet nullum crimen inferre poenam sanguinis: item in causa spirituali nullo modo licere accepta pecunia desistere, c. fin. de relet. & c. fin. 2.

q. 3. §. In omnibus. Bartol. 54.

I. **V**trumque convenit i. de quacunque re dubia, & litigiosa transigi posse. l. 1. ff. de transact. & l. 2. C. eod. etiam facta causae conclusionem. Nam tunc quoque litis eventus dubius est, non tamen post rem iudicatam, vel iuramento decisam, l. 7. ff. eod. 2. tam auctori quam reo de crimine capitali transigere licet, l. Transigere 18. C. eod. Nec pro confesso habendus est, qui transigit. Magis enim periculi declinandi causa, quam conscientiam criminis censetur transigere, l. fin. ff. de pravaricat. Bronchorst Centur. 1. ass. 43. Excipitur tamen adulterii crimen, ne lenocinii detur occasio, l. Transigere quamvis C. de adulter. 3 non licet transigere de alimentis futuris ut imā voluntate relictis absque causae cognitione, & praetoris auctoritate, l. Cum hi 8 ff. eod. Nec de eo, quod in testamento relictum est, non inspectis testamenti verbis, quia talis transactio captiosa videtur, adeoque improba, l. 5. eod.

II. Iuris Canonici haec propria sunt: 1. in causa matrimonii dubii nulla transactio, aut amicabile compositio admittitur, c. fin. de transact. 2. de subiectione spirituali debita v. gr. Ecclesiae matri,

Antinomia.

non valet transactio, c. Praeterea, hoc tit. 3. nec de ulla re spirituali, vel annexis illi interveniente aliquo temporali, c. Constitutus, c. Super eo. 4. si nihil temporale promittatur, de beneficiis ecclesiasticis iustam fore transactionem probabile est. Barbof. in c. Constitutus, hoc tit. Vallens. l. 1. tit. 36. §. 3. Fachin. l. 1. de contrav. iur. c. 8. & sequ.

III. Quod Bartol. addit, poenam sanguinis ab Ecclesia non agnosci, ita accipiendum est, ut ipsa per se poenis ecclesiasticis utatur, c. Per venerabilem. Qui fil. sint legit. principes vero saeculares gladium, quem portant, in vindictam malorum contra improbos stringant, c. Circumcolliones, c. Sunt quaedam 25. q. 5. Nilominus ecclesiastico magistratui legem condere licet de mortis supplicio certis reis infligendo, & capitalis poenae potestatem laicis committere, quem adm. infra Diff. CXLVIII. demonstrabitur. Covar. l. 2. Variar. c. 20. §. tertio, ead. ratione summo Pontifici praesertim, cujus in manu uterque gladius, spiritualis, & temporalis. Extrav. Vnam, c. 1. de maior. & obed. Moscon. de maiest. Eccl. par. 1. c. 4. Franc. Leo in thes. fori eccl. par. 1. c. 15. n. 32.

G

XL. DIF.

*Gestum non meo nomine jure Canonico ratum habere possum, secus
Iure civili. Bartol. 76.*

I. Regula Iuris Canonici nona est in
l. 6. Ratum qui habere non potest,
quod ipsius nomine gestum non est; quam
pluribus exemplis ex utroque jure pe-
titis Dynus confirmat. Nam 1. si vulne-
rasti, inquit, vel occidisti clericum nomi-
ne tuo, & ego, cujus nomine factum
non fuit, ratum habui, non sum innoda-
tus vinculo excommunicationis, quia,
quod meo nomine non est gestum, ra-
tum habere non possum, c. Cum quis,
de sent. excom. in 6. 2. Si gessisti negoti-
um filii mei contemplatione ipsius filii,
licet habeam ratum, non propterea te-
neor tibi, nisi eo modo, quo tenerer, si
ratum non haberem, id est, ad quantita-
tem peculii 3. Item si filius meus roga-
vit rem precario nomine suo, licet ra-
tum habeam, non aliter teneor interdi-
cto de precario peculio tenens, quam te-
nerer, si ratum non haberem, quia non
meo nomine gestum non possum habe-
re ratum, l. si servus, ff. de precar. 4. Si
occidisti hominem nomine tuo, vel ali-
ud cujuscunque generis delictum com-
misisti, vel contractum celebrasti nomi-
ne tuo, & ego habeo ratum, non teneor,
propter predictam rationem. Ita
Dynus, & alii interpr.

II. Quid ergo in mentem Bartolo

venit, ut Iuri Canonico contrariam
Regulam statueret. Gestum non meo nomi-
ne ratum habere possum? An forte limita-
tiones aliquas attendit, quibus commu-
nis Regula minuitur? Diximus enim
in Commentario predicta Regulae colla-
tationem a laico factam ab Episcopo
ratam haberi posse: Item successorem
ea, quae non suo sed defuncti nomine
acta sunt, & delatam filio bonorum pos-
sessionem ratam habere patrem posse,
sed addita causa est, ex connexionem
rum & personarum id fieri, unde non
raro praesumitur voluntas & consensus
interpretativus, qui sufficit, ut nostro
nomine, etiam quod ignoramus factum
esse praesumatur. Neque in hoc Ius Ci-
vile a Canonico differere existimo, l. Et
quis, §. Alioquin, C. Quod cum eo, qui in al.
potest, est, ubi Gotofredus. Ratihabitione
mutuum nostro nomine non factum
conciliatur. Item, ratihabitione factum
alienum nostrum facimus, nimirum fi-
ctione juris in proximam personarum
conjunctione fundata. Idem l. 43.
& l. fin. ff. de neg. gest. asseritur.
V. Decium in Reg. 60. ff. At-
millam V. Ratihabitione.
Bronchorst. Centur.
2. assert. 48.

XLI.

DIFFERENTIA 14.

Iure civili fructus ex re pignorat extenuant sortem, C. de pignor. act. l.

*1. & 2. Sed in Iure Canonico invenimus contrarium in duobus casibus,
c. 1. de feud. c. Conquestus, de Vfaris, c. Salubriter,
cod. Bartol. 102.*

I. Indubitata est Codicis lo. cit. sententia: Ex pignore percepti fructus imputantur in debitum; quando sufficient ad totum debitum, solvitur actio, & redditur pignus: si debitum excedunt, qui supererunt, redduntur Item l. 2. eod. quod ex operis ancilla, vel ex pensionibus domus, quam pignori detineri dicis, perceptum est, debiti quantitatem relevabit, eadem DD. opinio est. *abb Alex de Nevo in c. 1. de sum. Ceter. in 2. q. 78. ar. 2. Navar. c. 17. in 215. silv. V. Pignus, n. II. Less. c. 20. lib. 16. Leyman. l. 3. Tr. 4. c. 30. . 7.*

II. Nec diversum quid Iure Canonico sancitum est. nam in c. Cum contr. hic tit. legimus. Secundum Canonicas sanctiones fructus restitui, & in sortem debent computari. Vbi *Glossa* bene observat primò, fructus intelligi, qui de ductis impensis supersunt, l. 1. C. de fruct. & lit. expens. Secundò computandum quoque esse, quod percipi potuit, ex pignore, & creditoris incuriam non est perceptum, C. de partu pign. & in omni casu, l. 2. Igitur assignata differentia in duabus tantum exceptionibus consistit: Prima est, habens ab Ecclesia possessi-

ones in feudum, si pro pecunia oppignorat illas Episcopo hic fructus pignoris in sortem non tenetur computare, omisso tamen, seu condonato servitio, quod Vassallus debebat, quasi illius loco fructus occupentur. Quo autem Iure id fiat, non una omnium sententia est, ut fufius in citato c. B. r. b. os. prosequitur: qui etiam extendit ad emphyteusin, & usumfructum, quod ab nonnullis improbatur. *Secundò* exceptio est, quando maritus pro dote sibi promissa pignus accipit. Illius enim fructus in sortem minime computat, l. 1. pro oneribus 20 ff. de iure dot. Censentur enim interea temporis, dum sorte caret, ad familiaris sustentationem, aliaque vita communis onera perferenda necessarii. Quam ob causam *Innocentius III. in c. Salubriter 16. de vsur. generum ad fructus possessionum, quas pignoris loco à socero accepit, negat compellendum esse. V. Antonin. par. 2. tit. 1. c. 7. Innoc. Hostiens. Joann. Andr. Calder. in cit.*

c. & imprimis 2or. Tom.

III. l. 7. c. 9. & Filliuc. Tract. 34. Par.

2. c. 5.

DIFFERENTIA 19.

Iure Canonico etiam post biennium opponi potest exceptio non numerata pecuniae in vim exceptionis doli mali contra dolosum. Dynas in c. Locupletari, de Reg. lur. in 6. *Secus est Iure civili: l. in contractib. C. de non num. pecun. Instit. de literar. oblig. per tot. lo. Bapr. à S. Blasio 20.*

I. **Q**uia nominatus auctor Dyni auctoritate nititur, verba annumerabo: Videtur, inquit, obflare Regulæ, quod non opponens exceptionem non numerata pecuniae, intra biennium obligatur cum effectu, l. in contractib. C. de non numer. pec. l. Si ex cautione, & instit. de literar. oblig. Ergo adversarius ipsius locupletatur cum jacturâ, & injuriâ non opponentis. Sed de Iure civili respondetur, quod, cum fiat legum auctoritate, non videtur injuria fieri. Sed negari potest quod non fiat cum damno veritate inspectâ. Et ideo, si is, qui confessionem recipit, sciat se non numerasse, dicerem, quod de æquitate Canonica exceptio non numerata pecuniae non excludatur biennio, cum malæ fidei possessor nullo tempore præscribat, c. Possessor, de Reg. lur. in 6.

II. In eo igitur à Iure civili Canonico diffidet, quod hoc æquitati rationis naturalis insistens, ne pravæ cupiditati & fraudulentæ aditus pateat, exceptioni non numerata pecuniae nullum terminum præscribit; Ius civile verò inimicum æternis litibus quasi in vindictam prolongantis exceptionem, prohibet illam post elapsum biennium

opponere. In lo. cit. Institur. de liter. obligat. alia causa additur, ne creditores diutius possint his pecuniis forsitan defraudari, ideo tempus coarctatum est ut intra biennium hujusmodi exceptio minimè extendatur. Nihilominus aliqui etiam post biennium hujusmodi exceptionem non numerata pecuniae extendi putant, mutuans enim qui pecuniam non numeratam exigit, dolo facit. Igitur actione doli repelli potest, hæc autem actio perpetua est, l. Perit, vlt. ff. de doli mali, & mer. except. Præterea in l. Generaliter, C. de non numer. pecun. cavetur, si fateariste debitorem esse ex alia causa, quam mortui, omnino esse obligatum, nec exceptionem opponere posse non numerata pecuniae, at tamen bene probare posse, ex illa causa non teneri per veram & legitimam probationem Ergo licet non possis opponere exceptionem non numerata pecuniae, ut in mutuantem rejicias onus probandi, optimè poteris probare non esse numeratam pecuniam. V. Zanger. de except. p. 3. o. 14. n. 47. Bronchorst. Constitur. 2. ass. 22. Palaus de iust. com. Diss. 4. Puncto 7. n. 15.

XLIII.

DIFFERENTIA 16.

In contractibus innominatis iure Canonico non habet locum penitentia.
Gloss. in c. Cum inter, de elec. At iure civili secus est: l. Si pecuniam, ff. de condi. cau. a dar. loan.
Bapt. à S Blasio 48.

I. Glossa allegata in c. Cum inter, in v. Ex consensu compositionis, post aliquantam discussionem, an uno resiliente alius à pacto liberetur, concludit. Ubi compositio intercedit, & purè quis renunciat juri suo, postea non auditur, loco penitentiae sublato, ut hic, & in tra, remanente c. In presentia, cujus rubrica est. Qui sponte renunciavit electioni de se factæ, super ipsa ulterius audiri non debet: & remittentibus actiones suas non est dandus regressus ad eas, ff. de ad. edict. l. Quaritur, §. Si venditor. Hujus decisionis fundamentum videtur positum esse in c. 1. & 3. de pact. ubi univèrsè præcipitur, ut pacta quæcunque etiam nuda suam obtineant firmitatem. Id enim conscientiae lex, & fidei liberanda necessitas exigere videtur. Grave est fidem fallere, & promissa non adimplere. V. dicta superius in differ. XXVIII. Alciat. in tit. de transact. n. 27. Covarr. de sponsal. par. 2. c. 3. §. 4. & l. 1. Var. c. 14. n. 15. Gutier. de matrim. c. 5. n. 9. Hippol. singul. 42. Turrian. disp. 55. dub. 3. Less. c. 18. dub. 7. n. 55. Laym. l. 3. Tract. 4. c. 12. Palco de iust. comm. disp. 2. Pun. 8. n. 4 & 5. Card. Lugo disp. 22. sect. 5. n. 58. & seq.

II. Multùm diversa legum intentio est, & populari arbitrio mitior. Nam in l. Si pecuniam cit. in contractu innominato, do, ut facias, eum, qui dedit, poenitere posse asseritur, & repetere, quod dedit. Unde Gottofr. In contractibus innominatis datu condicimus, vel ex poenitentia, vel si causa non sit secuta. Imò etiam te non integra is qui adimplevit contractum pro sua parte, antequam alter impleat, poenitere potest, puta, si dedi tibi aureos 100. ut Romam, aut Compostellam ires, poenitere possum, & repetere pecuniam, quam dedi, priusquam tu iter inchoaveris, soluto tamen interesse. Schneidevvin. l. 3. Institut. tit. 14. §. Quotuplex est contractus, n. 13. Wesenbec. l. 12. ff. tit. 4. n. 4. Dynus in Reg. Quod semel placuit, n. 11. de R. I. in 6.

Idem jus in contractibus nominatis locum non habet, nec in illis admittitur poenitudo, l. 3. ff. de res. ind. vend. l. 6. c. de actione empti. Tholos. l. 25. c. 23. Gomez. l. 2. c. 8. n. 3. * *

G 3 TITV-